

Filosof a „věci veřejné“

Filosof jakožto filosof (a tudíž také vůbec obecně „filosofie“) se může kriticky vztahovat a vyslovovat k čemukoli, ale to neznamena, že dostatečně zdůvodněně. Jde o to, že se vymyká lidským možnostem se vyznat ve všem, a zejména se vyznat ve všech možných detailech a detailních souvislostech. Proto má být dotazován (např. v médiích) na to, v čem se vyzná, a má se bránit tomu, když je dotazován na věci, v nichž není filosoficky kompetentní. Pochopitelně i v takových věcech může být dotazován, ale musí vždy zdůraznit, že odpovídá jako občan, ale ne jako filosof, tj.- bez filosofického (jakkoli relativního) ručení. To platí ostatně i tam, kde není dotazován, ale prostě jen žádán o vyjádření stanoviska (třeba v nějaké anketě), nebo když je zván k podpisu nějaké výzvy apod. Zkrátka a dobře: jako občan se filosof nesmí zdráhat vyslovit svůj kritický názor na veřejnosti, je-li k tomu vyzván, ať už přímo a osobně nebo jen situačním apelem a potřebou (v tom ostatně je na tom stejně jako všichni, kdo se o veřejné záležitosti zajímají a mají „politický smysl“). A je na tom stejně, jako když se k podobným záležitostem má vyslovit třeba nějaký literát nebo vědec, i když k tomu nejsou odborně kompetentní. Předpokládá se, že inteligentní člověk má není právo, ale přímo povinnost se k významným veřejným věcem vyjadřovat, aniž by to mělo nutně za následek, že by nechal stranou „svou věc“ a najednou se pustil do veřejných aktivit. Filosofova situace je ovšem přesto v něčem složitější a také náročnější, a to proto, že v zásadě žádné téma veřejného zájmu mu nemůže a nesmí zůstat zcela cizí, neboť filosofie není žádnou „odbornou“ disciplínou, pro kterou by některé záležitosti ležely už mimo její hlavní zájem. Považujeme-li filosof některé takové téma pro sebe za významné, hlavní nebo dokonce stěžejní, je to a zůstává to věcí jeho filosofické odpovědnosti (na rozdíl od kteréhokoli odborného vědce, který téměř nikdy nestojí před povinností se vyjadřovat jakožto vědec k záležitostem za hranicemi své odborné disciplíny – zůstávají mu je povinnosti občana).

(Písek, 120217-1.)